

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 11. novembra 2014**

„Predhodno odločanje — Socialna politika — Direktiva 2000/78/ES — Enako obravnavanje pri zaposlovanju in delu — Člen 2(1) in (2)(a) — Člen 6(1) — Diskriminacija na podlagi starosti — Nacionalna ureditev, v skladu s katero je upoštevanje obdobj izobraževanja in delovne dobe, dopoljenih pred 18. letom, za namen določitve plače pogojeno s podaljšanjem obdobj za napredovanje — Utemeljitev — Zmožnost doseči zastavljeni cilj — Možnost ugovarjati podaljšanju obdobj napredovanja“

V zadevi C-530/13,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Verwaltungsgerichtshof (Avstrija) z odločbo z dne 16. septembra 2013, ki je prispela na Sodišče 8. oktobra 2013, v postopku

Leopold Schmitzer

proti

Bundesministerin für Inneres,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi V. Skouris, predsednik, K. Lenaerts, podpredsednik, A. Tizzano, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, C. Vajda, S. Rodin, predsedniki senatov, in K. Jürimäe, predsednica senata, A. Rosas, E. Juhász, A. Borg Barthet J. Malenovský, A. Arabadžiev (poročevalec), M. Safjan in F. Biltgen, sodniki,

generalni pravobranilec: Y. Bot,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za avstrijsko vlado C. Pesendorfer, agentka,
- za Evropsko komisijo B.-R. Killmann in D. Martin, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

** Jezik postopka: nemščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 21 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) ter členov 2, 6(1) in 16 Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 79).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med L. Schmitzerjem in Bundesministerin für Inneres (zvezna ministrica za notranje zadeve) glede vprašanja zakonitosti plačnega sistema za javne uslužbence, ki ga je sprejel avstrijski zakonodajalec z namenom odprave diskriminacije zaradi starosti.

Pravni okvir

Direktiva 2000/78

- 3 Člen 1 Direktive 2000/78 določa, da je „[n]amen te direktive [...] opredeliti splošni okvir boja proti diskriminaciji zaradi vere ali prepričanja, hendikepiranosti, starosti ali spolne usmerjenosti pri zaposlovanju in delu, zato da bi v državah članicah uresničevali načelo enakega obravnavanja“.
- 4 Člen 2 te direktive določa:
 - „1. V tej direktivi ‚načelo enakega obravnavanja‘ pomeni, da ne obstaja nikakršna neposredna ali posredna diskriminacija zaradi katerega od razlogov iz člena 1
 2. V smislu odstavka 1:
 - (a) se šteje, da gre za neposredno diskriminacijo, kadar je, je bila ali bi bila oseba obravnavana manj ugodno kakor neka druga v primerljivi situaciji zaradi katerega od razlogov iz člena 1;

[...]“
- 5 V skladu s členom 3(1)(c) navedene direktive se ta uporablja za vse osebe, bodisi v javnem bodisi v zasebnem sektorju, vključno z javnimi telesi, kar zadeva, med drugim, zaposlitev in delovne pogoje, vključno s plačilom.
- 6 Člen 6 Direktive 2000/78 določa:
 - „1. Ne glede na člen 2(2) lahko države članice predvidijo, da različno obravnavanje zaradi starosti ne predstavlja diskriminacije, če ga v kontekstu nacionalnega prava objektivno in razumno utemeljujejo z legitimnim ciljem, vključno z legitimnimi cilji zaposlovalne politike, delovnega trga in poklicnega usposabljanja, in če so načini uresničevanja tega cilja primerni in nujni.

Tako različno obravnavanje je lahko med drugim:

 - (a) določitev posebnih pogojev glede dostopnosti zaposlitve in poklicnega usposabljanja, zaposlitve in dela, vključno s pogoji glede odpustitve in plačila, za mlade osebe, starejše delavce in osebe, ki so dolžne skrbeti za druge, zato da se spodbuja njihovo poklicno vključenost ali jim zagotavlja varstvo;
 - (b) z določitvijo minimalnih pogojev glede starosti, delovnih izkušenj ali delovne dobe glede dostopa do zaposlitve ali kakšnih ugodnosti, povezanih z zaposlenostjo;

[...]“

- 7 Člen 9 te direktive, naslovljen „Pravno varstvo“, v odstavku 1 določa:

„Države članice zagotovijo, da so vsem osebam, ki menijo, da jim je bila storjena krivica, ker ni bilo uporabljeno načelo enakega obravnavanja, na voljo sodni in/ali upravni postopki, in, kjer države članice menijo, da je ustrezno, poravnalni postopki, tudi potem, ko se je razmerje, v katerem je domnevno prišlo do diskriminiranja, že končalo.“

- 8 Člen 16 Direktive 2000/78, naslovljen „Upoštevanje določb“, določa:

„Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da:

[...]

(b) se ali se lahko razveljavijo ali spremenijo vse določbe, ki so nasprotju z načelom enakega obravnavanja, v individualnih ali kolektivnih pogodbah [...]“

Avstrijsko pravo

Sistem pred uvedbo zakona o spremembi

- 9 Člen 8 zakona o plačah iz leta 1956 (Gehaltsgesetz 1956, BGBl., št. 54/1956, v nadaljevanju: GehG) je v različici, ki je veljala do njegove retroaktivne spremembe z zveznim zakonom z dne 30. avgusta 2010 o spremembah zakona o javnih uslužbencih iz leta 1979, zakona o plačah iz leta 1956, zakona o pogodbenih uslužbencih iz leta 1948 ter zakona o sodnikih in državnem tožilstvu (BGBl. I, št. 82/2010) in se je uporabljala od 1. januarja 2004 do 30. avgusta 2010 (v nadaljevanju: zakon o spremembi), določal splošno pravilo napredovanja vsake dve leti.
- 10 V različici, ki je veljala 31. decembra 2003, je člen 12(1) GehG, kakor je bil spremenjen z zakonom o deregulaciji in javnih službah iz leta 2002 (Deregulierungsgesetz-Öffentlicher Dienst 2002, BGBl. I, št. 119/2002), določal:

„Referenčni datum za napredovanje se – ob izključitvi obdobj pred dopolnjenim 18. letom starosti in ob upoštevanju omejevalnih določb iz odstavkov od 4 do 8 – izračuna tako, da se upošteva doba pred začetkom zaposlitve, in sicer:

1. doba, navedena v odstavku 2, v celoti;
2. druga obdobja:
 - (a) pri katerih so izpolnjena merila iz odstavkov 3 ali 3a, v celoti,
 - (b) pri katerih niso izpolnjena merila iz odstavkov 3 in 3a, polovično in za največ tri leta.“

Zakon o spremembi

- 11 Namen spremenjenega zakona je bil uskladiti zvezna pravila za izračun obdobj pred začetkom veljavnosti Direktive 2000/78, kot to razlaga Sodišče v sodbi Hütter (C-88/08, EU:C:2009:381), v kateri je Sodišče ugotovilo, da je s členi 1, 2 in 6 Direktive 2000/78 neskladna nacionalna zakonodaja, ki zato,

da se splošne šole ne obravnavajo manj ugodno kot poklicne, in zato, da se spodbuja vključevanje mladih vajencev na trg delovne sile, pri določanju stopnje, v katero so razvrščeni začasni uslužbenci v javnem sektorju države članice, ne upošteva delovne dobe pred 18. letom.

12 Ta zakon je prinesel predvsem spremembo členov 8 in 12 GehG z retroaktivnim učinkom od 1. januarja 2004.

13 Pod naslovom „Napredovanje“ je v odstavku 1 člena 8 GehG, kakor je bil spremenjen z zakonom o spremembi, navedeno:

„Napredovanje se določi na podlagi referenčnega datuma. Razen v primeru nasprotne določbe v tem členu je doba, potrebna za napredovanje v drugi plačilni razred posamezne zaposlitvene kategorije, pet let, za napredovanje v preostale plačilne razrede pa dve leti.“

14 Pod naslovom „Referenčni datum za napredovanje“ člen 12, kakor je bil spremenjen z zakonom o spremembi, določa:

„(1) Referenčni datum za napredovanje se – ob upoštevanju omejitev iz odstavkov od 4 do 8 – izračuna tako, da se kot dobe pred začetkom zaposlitve upoštevajo obdobja po 30. juniju leta, v katerem je ali bi bilo dopoljenih devet šolskih let po vključitvi v prvo stopnjo šolskega izobraževanja, in sicer:

1. obdobja, navedena v odstavku 2, v celoti;
2. druga obdobja:
 - (a) pri katerih so izpolnjena merila iz odstavkov 3 ali 3a, v celoti,
 - (b) pri katerih niso izpolnjena merila iz odstavkov 3 in 3a,
 - (aa) do treh let v celoti in
 - (bb) do dodatnih treh let polovično.

[...]

(3) Obdobja iz odstavka 1, točka 2, v katerih je uslužbenec opravljal dejavnost ali študiral, se lahko v splošnem interesu upoštevajo v celoti, če sta ta dejavnost ali študij posebnega pomena za službo. [...]

[...]“

15 Člen 113(10), (11) in (12) GehG, kakor je bil spremenjen z zakonom o spremembi, določa:

„(10) Nov datum za napredovanje oziroma plačni položaj se lahko na podlagi členov 8 in 12 [GehG, kakor je bil spremenjen z zakonom o spremembi], določi le na zahtevo in zgolj v primeru, da se plačni položaj določi na podlagi referenčnega datuma za napredovanje. V skladu s pokojninskim zakonom iz leta 1965 lahko vložijo zahtevek tudi prejemniki periodičnih izplačil.

(11) Za osebe, ki ne vložijo zahtevka v skladu z odstavkoma 10 in 12 ali glede katerih referenčnega datuma za napredovanje v skladu s členom 10 ni treba ponovno določiti,

1. se še naprej uporabljata člena 8 in 12(1) [GehG] v različici, ki je veljala 31. decembra 2003 [...].

[...]

(12) Zahtevki iz člena 10 se vložijo na obrazcu, ki ga z uredbo določi zvezni kancler. Upravičenci za vložitev zahtevka, ki so pred razglasitvijo [zakona o spremembi] zahtevali nov izračun svojega referenčnega datuma za napredovanje oziroma plačnega položaja ter se sklicujejo na delovno dobo pred dopolnjenim 18. letom starosti ali so iz tega naslova zahtevali izplačilo razlike v prejemkih, so pozvani k ponovni vložitvi zahtevka na obrazcu [...]"

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 16 L. Schmitzer je uslužbenec Bundesministerium für Inneres (zvezno ministrstvo za notranje zadeve). Za upoštevanje obdobja izobraževanja in delovne dobe, v smislu veljavne nacionalne zakonodaje, do dopolnjenega 18. leta starosti je 22. januarja 2013 vložil zahtevek za ponovno določitev referenčnega datuma za svoje napredovanje. Medtem ko veljavno pravo na dan njegovega sprejema v službo vštevanja teh obdobj ni dovoljevalo, ga člen 113 GehG, kakor je bil spremenjen z zakonom o spremembi, odslej dovoljuje.
- 17 Z odločbo z dne 28. januarja 2013 je Bundesministerin für Inneres v skladu z zahtevo L. Schmitzerja določila nov referenčni datum za napredovanje, in sicer 1. julij 1975. V obrazložitvi odločbe je navedla, da je način obračuna plač za L. Schmitzerja urejen tudi s členom 8 GehG, kakor je bil spremenjen z zakonom o spremembi, ki pogojuje napredovanje v drugi plačilni razred z dopolnitvijo petih let v prvem plačilnem razredu.
- 18 L. Schmitzer je 26. februarja 2013 vložil zahtevek za ponovno določitev njegovega plačnega položaja na podlagi člena 8 GehG v različici pred zakonom o spremembi, da bi lahko napredoval v plačilnem razredu vsaki dve leti od navedenega referenčnega datuma za napredovanje.
- 19 Bundesministerin für Inneres je 4. aprila 2013 ta zahtevek zavrnila.
- 20 L. Schmitzer je proti tej odločitvi vložil tožbo pri Verwaltungsgerichtshof (upravno sodišče). To sodišče se sprašuje, ali lahko zakonodajna sprememba, ki uvaja nov, nediskriminatoren način določitve referenčnega datuma za napredovanje uslužbenca, hkrati določi podaljšanje dobe, potrebne za spremembo v plačilnem razredu. Sprašuje se, ali je tako podaljšanje združljivo s pravom Unije v delu, v katerem se nanaša le na uslužbenca, ki zahtevajo spremembo referenčnega datuma za napredovanje v plačilnem razredu in plačnem položaju (v nadaljevanju: referenčni datum), brez upoštevanja tistih, ki takega zahtevka ne vložijo, in tistih, za katere sprememba tega datuma ni pomembna.
- 21 V teh okoliščinah je Verwaltungsgericht prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
 - „1. Ali gre – ne glede na člen 52(1) [Listine] in člen 6 Direktive [2000/78] – za razliko v obravnavanju na podlagi starosti v smislu člena 21(1) Listine oziroma člena 2(1) in (2)(a) [te d]irektive, če lahko ob uvedbi nediskriminatornega sistema napredovanja v plačnih razredih za nove javne uslužbenca že zaposleni javni uslužbenec, ki je bil diskriminiran zaradi prejšnje ureditve (z izključitvijo upoštevanja obdobj, končanih pred dopolnjenim 18. letom starosti, za namene napredovanja), sicer poda vlogo za izbiro obravnavanja po novem sistemu in tako pridobi nediskriminatorno izračunan referenčni datum za napredovanje, vendar se kljub ugoditvi njegovi vlogi v skladu z nacionalnim pravom njegov plačni položaj (in s tem posledično plača, ki se mu izplačuje) zaradi počasnejšega napredovanja po novem sistemu kljub ugodnejšemu referenčnemu datumu za napredovanje ne izboljša, tako da se pridobi enak plačni položaj, kot ga ima že zaposleni javni uslužbenec, ki je bil v prejšnjem pravnem položaju diskriminatorno ugodno obravnavan (ki primerljivih obdobj ni zbral pred dopolnjenim 18. letom starosti, ampak po njem, ta obdobja pa so se v skladu s prejšnjo ureditvijo že upoštevala) in mu ni treba izbrati obravnavanja po novem sistemu?"

2. Če je odgovor pritrديلen, ali se lahko javni uslužbenec – v primeru neupravičenosti v smislu člena 52(1) Listine oziroma člena 6 Direktive [2000/78] (glej glede tega zlasti tretje vprašanje) – v postopku za določitev plačnega položaja sklicuje na neposredno uporabo člena 21 Listine in člena 2 [te]direktive, tudi če je prej z ustrezno vlogo že dosegel ugodnejši referenčni datum za napredovanje v novem sistemu?
3. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrديلen, ali je razlikovanje – ki je ohranjeno tudi po uvedbi nediskriminatornega sistema za nove javne uslužbence – glede plačnega razreda med, prvič, ugodno obravnavanimi že zaposlenimi javnimi uslužbenci, ki si ne izberejo obravnave po novem sistemu, in drugič, že zaposlenimi javnimi uslužbenci, ki so še vedno diskriminirani kljub izbiri obravnave po novem sistemu, upravičeno z vidika člena 52(1) Listine in člena 6 Direktive kot prehodni pojav zaradi načel ekonomičnosti postopka in ohranitve pridobljenih pravic oziroma varstva legitimnih pričakovanj, tudi če
 - (a) nacionalnemu zakonodajalcu pri ureditvi sistema napredovanja ni treba pridobiti soglasja socialnih partnerjev in ga zavezujejo le ustavne omejitve varstva legitimnih pričakovanj, ki ne zahteva celovite ohranitve pridobljenih pravic v smislu popolne ohranitve prejšnjega sistema za ugodno obravnavane že zaposlene javne uslužbence, ki niso izbrali obravnave po novem sistemu;
 - (b) bi nacionalni zakonodajalec v zvezi s tem lahko zagotovil enakost med že zaposlenimi javnimi uslužbenci z upoštevanjem obdobj, končanih tudi pred dopolnjenim 18. letom starosti, ob ohranitvi prejšnjih pravil o napredovanju za do tedaj diskriminirane že zaposlene javne uslužbence;
 - (c) bi bilo s tem povezano upravno breme zaradi pričakovanega velikega števila zahtev precejšnje, vendar se z vidika svojih stroškov nikakor ne približa skupnemu znesku preteklih in prihodnjih izgubljenih prejemkov diskriminiranih javnih uslužbencev v primerjavi z ugodno obravnavanimi javnimi uslužbenci;
 - (d) bo prehodno obdobje z nadaljnjo razliko v obravnavanju med že zaposlenimi javnimi uslužbenci trajalo več desetletij in bo (zaradi splošne ‚ustavitve zaposlovanja‘ novih javnih uslužbencev v javnopravnih delovnih razmerjih) tudi zelo dolgo vplivalo na veliko večino vseh javnih uslužbencev;
 - (e) bi bil sistem uveden retroaktivno, zaradi česar bi se na škodo javnega uslužbenca spremenila zanj ugodnejša ureditev, ki mora biti glede na prednostno uporabo prava Unije vsekakor uvedena med 1. januarjem 2004 in 30. avgustom 2010 in katere uporabo za svoj primer je javni uslužbenec zahteval že pred izdajo spremenjenega zakona?
4. Če je odgovor na prvo in drugo vprašanje nikalen ali če je odgovor na tretje vprašanje pritrديلen:
 - (a) Ali zakonska ureditev, ki v obdobjih zaposlitve na začetku kariere določa daljša obdobja za napredovanje in s tem otežuje napredovanje v naslednji plačilni razred, pomeni posredno razliko v obravnavanju na podlagi starosti?
 - (b) Če je odgovor pritrديلen, ali je taka razlika v obravnavanju glede na malo delovnih izkušenj na začetku kariere primerna in nujna?

5. Če je odgovor na tretje vprašanje pritrديلen:

- (a) Ali zakonska ureditev, v skladu s katero se ‚druga obdobja‘ do treh let upoštevajo v celoti, v naslednjih treh letih pa polovično, tudi če ta obdobja niso bila namenjena niti izobraževanju niti nabiranju poklicnih izkušenj, pomeni posredno razliko v obravnavanju na podlagi starosti?
- (b) Če je odgovor pritrديلen, ali je taka razlika v obravnavanju upravičena zaradi preprečevanja poslabšanja plačnega položaja vsakega javnega uslužbenca (vključno z novimi javnimi uslužbenci), ki pred dopolnjenim 18. letom starosti ni zbral obdobj, ki bi jih bilo mogoče upoštevati za napredovanje, čeprav je mogoče upoštevati tudi druga obdobja, končana po dopolnjenem 18. letu starosti?

6. Če je odgovor na četrto vprašanje, točka (a), pritrديلen in je odgovor na četrto vprašanje, točka (b), nikalen, medtem ko je odgovor na tretje vprašanje pritrديلen, ali če je odgovor na peto vprašanje, točka (a), pritrديلen in je odgovor na peto vprašanje, točka (b), nikalen:

Ali razlika v obravnavanju že zaposlenih uslužbencev kot prehodni pojav ni več upravičena zaradi diskriminatornih vidikov, ki bi jih imela nova ureditev?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Uvodne ugotovitve

- 22 Z vprašanji za predhodno odločanje predložitveno sodišče predlaga, naj Sodišče razloži načelo prepovedi diskriminacije na podlagi starosti, ki je uvedeno s členom 21 Listine in konkretizirano z Direktivo 2000/78.
- 23 Kot izhaja iz sodne prakse, morajo države članice ob sprejemanju ukrepov, ki spadajo na področje uporabe Direktive 2000/78, ki glede zaposlovanja in dela konkretizira načelo prepovedi diskriminacije na podlagi starosti, to direktivo spoštovati (glej v tem smislu sodbi Prigge in drugi, C-447/09, EU:C:2011:573, točka 48, in Tyrolean Airways Tiroler Luftfahrt, C-132/11, EU:C:2012:329, točka 22).
- 24 V teh okoliščinah je treba vprašanja v okviru postopka, kot je ta v glavni stvari, med posameznikom in nacionalno upravo preučiti le glede na Direktivo 2000/78.

Prvo in tretje vprašanje

- 25 S prvim in drugim vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člena 2(1) in (2)(a) ter 6 Direktive 2000/78 razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni zakonodaji, v skladu s katero se z namenom odprave diskriminacije na podlagi starosti upoštevajo obdobja izobraževanja in delovna doba pred dopolnjenim 18. letom starosti, hkrati pa se le za uslužbenca, žrtve te diskriminacije, uvede podaljšanje dobe, potrebne za napredovanje iz prvega v drugi plačilni razred posamične zaposlitvene in plačne kategorije, za tri leta.
- 26 Prvič, treba je preučiti, ali obravnavana nacionalna zakonodaja vsebuje različno obravnavanje v smislu člena 2(1) Direktive 2000/78. Glede tega je treba opozoriti, da v skladu s to določbo „načelo enakega obravnavanja“ pomeni, da ne obstaja nikakršna neposredna ali posredna diskriminacija zaradi katerega od razlogov iz člena 1 te direktive. Člen 2(2)(a) slednje določa, da se v smislu odstavka 1 šteje, da gre za neposredno diskriminacijo, kadar je oseba obravnavana manj ugodno kot neka druga v primerljivi situaciji zaradi katerega od razlogov iz člena 1 navedene direktive.

- 27 V postopku v glavni stvari sta upoštevni kategoriji oseb za to primerjavo, na eni strani, osebe, ki so, čeprav le deloma, pridobile poklicne izkušnje pred 18. letom (uslužbenci, postavljeni v slabši položaj po prejšnjem sistemu), in na drugi strani, osebe, ki so pridobile enake poklicne izkušnje primerljivega trajanja po dopolnjenem 18. letu (v nadaljevanju: uslužbenci, postavljeni v boljši položaj po prejšnjem sistemu).
- 28 V nasprotju s tem, kar navaja avstrijska vlada, dejstvo, da so se nekateri uslužbenci odpovedali sklicevanju na člen 12(1) GehG, kakor je bil spremenjen z zakonom o spremembi, in zato zanje velja sistem pred uvedbo tega zakona, ne more vplivati na upoštevnost teh dveh kategorij za namen navedene primerjave.
- 29 Glede obstoja različnega obravnavanja teh dveh kategorij javnih uslužbencev iz spisa, s katerim razpolaga Sodišče, izhaja, da je avstrijski zakonodajalec sledil sodbi Hütter (EU:C:2009:381) in je s sprejetjem zakona o spremembi spremenil besedilo člena 12(1) GehG ter vzpostavil sistem nagrajevanja in napredovanja, ki za namen določitve referenčnega datuma za napredovanje dovoljuje upoštevanje celotne delovne izkušnje delavcev, pridobljene tako pred dopolnjenim 18. letom starosti kot po njem. Kot navaja predložitveno sodišče, se ta referenčni datum odslej ugotavlja brez diskriminacije na podlagi starosti.
- 30 Kljub temu je treba preučiti, ali zakon o spremembi še naprej različno obravnava kategoriji zadevnih uslužbencev.
- 31 V zvezi s tem je treba poudariti, da za javne uslužbence, postavljene v slabši položaj po prejšnjem sistemu, ki na podlagi člena 113(10) GehG, kakor je bil spremenjen z zakonom o spremembi, zahtevajo, da se doba pred njihovim osemnajstim rojstnim dnevom upošteva, velja člen 8(1) GehG, kakor je bil spremenjen z istim zakonom o spremembi, ki določa napredovanje iz prvega plačilnega razreda v drugi šele po petih letih, medtem ko je sistem pred sprejetjem tega zakona določal napredovanje ob koncu dveletnega obdobja.
- 32 Nasprotno se v skladu s členom 113(11) GehG, kakor je bil spremenjen z zakonom o spremembi, referenčni datum za napredovanje javnih uslužbencev, postavljenih v boljši položaj po prejšnjem sistemu, ponovno določi šele po vložitvi zahtevka, ki, kot navaja predložitveno sodišče, za te javne uslužbence ni smiselna. Podaljšanje dobe, potrebne za napredovanje iz prvega plačilnega razreda v drugi, za tri leta za njih ni upoštevno – v nasprotju z javnimi uslužbenci, postavljenimi v slabši položaj po prejšnjem sistemu, ki so tak zahtevek vložili.
- 33 S sprejetjem člena 8(1) GehG, kakor je bil spremenjen z zakonom o spremembi, je avstrijski zakonodajalec uvedel določbo, ki še naprej različno obravnava javne uslužbence, postavljene v slabši položaj po prejšnjem sistemu, in javne uslužbence, postavljene v boljši položaj po omenjenem sistemu, glede njihovega plačnega položaja in temu primerne plače.
- 34 S tem nacionalna zakonodaja v postopku v glavni stvari ne le, da nevtralizira prednost, ki izvira iz upoštevanja izobraževalne in delovne dobe pred 18. letom starosti, ampak tudi prikrajša edino javne uslužbence, postavljene v slabši položaj po prejšnjem sistemu, saj podaljšanje dobe za napredovanje lahko velja le zanje. Neugodni učinki sistema pred sprejetjem zakona o spremembi za te javne uslužbence torej niso bili v celoti odpravljeni.
- 35 Glede na to, da podaljšanje dobe, potrebne za napredovanje iz prvega plačilnega razreda v drugi, za tri leta, velja le za javne uslužbence z delovno dobo pred dopolnjenim 18. letom starosti, je treba ugotoviti, da nacionalna zakonodaja v postopku v glavni stvari vsebuje različno obravnavo neposredno na podlagi starosti v smislu člena 2(2)(a) Direktive 2000/78.
- 36 Drugič, treba je preučiti, ali je to različno obravnavanje mogoče upravičiti.

- 37 Člen 6(1), prvi pododstavek, Direktive 2000/78 določa, da lahko države članice predvidijo, da različno obravnavanje zaradi starosti ne pomeni diskriminacije, če ga glede na nacionalno pravo objektivno in razumno utemeljujejo z legitimnim ciljem, vključno z legitimnimi cilji zaposlovalne politike, delovnega trga in poklicnega usposabljanja, in če so načini uresničevanja tega cilja primerni in nujni.
- 38 Sodišče je že večkrat razsodilo, da imajo države članice široko polje proste presoje ne le pri izbiri glede sledenja določenemu cilju na področju socialne in zaposlovalne politike, temveč tudi pri sprejemanju ukrepov, s katerimi se lahko ta uresniči (sodba Specht in drugi, od C-501/12 do C-506/12, C-540/12 in C-541/12, EU:C:2014:2005, točka 46 in navedena sodna praksa).
- 39 Predložitveno sodišče meni, da je namen zakonodaje iz postopka v glavni stvari predvsem vzpostaviti nediskriminatoren sistem nagrajevanja in napredovanja. V okviru zakona o spremembi se pravila, ki pogojujejo ponovno določanje referenčnega datuma z zahtevkom posameznega upravičenca, in pravila o podalšanju dobe za napredovanje nanašajo na cilje upravne ekonomičnosti, spoštovanja pridobljenih pravic in varstva zaupanja v pravo.
- 40 Avstrijska vlada še poudarja, da so sprejetje zakona o spremembi spodbudili preudarki glede proračunskih sredstev.
- 41 Glede cilja proračunskega ravnotežja nacionalne zakonodaje iz postopka v glavni stvari je treba spomniti, da pravo Unije državam članicam ne preprečuje, da bi vzporedno s proračunskimi upoštevale še politične, ekonomske, socialne ali demografske ozire, če pri tem spoštujejo zlasti splošno načelo prepovedi diskriminacije zaradi starosti. Čeprav so lahko proračunski razlogi podlaga za izbiro socialne politike države članice ter lahko vplivajo na naravo in obseg ukrepov, ki jih želi država članica sprejeti, ne morejo pomeniti legitimnega cilja v smislu člena 6(1) Direktive 2000/78 (sodba Fuchs in Köhler, C-159/10 in C-160/10, EU:C:2011:508, točki 73 in 74). Enako velja za upravne razloge, ki jih omenja predložitveno sodišče.
- 42 Glede spoštovanja pridobljenih pravic in varstva zaupanja v pravo uslužbencev, postavljenih v boljši položaj po prejšnjem sistemu, kar zadeva njihove plače, je treba navesti, da gre za legitimna cilja zaposlovalne politike in delovnega trga, ki lahko v prehodnem obdobju upravičita ohranitev prejšnjih plač in posledično diskriminatornega sistema na podlagi starosti (glej v tem smislu sodbo Hennigs in Mai, C-297/10 in C-298/10, EU:C:2011:560, točki 90 in 92).
- 43 V tej zadevi glede na to, da člen 113(11) GehG, kakor je bil spremenjen z zakonom o spremembi, določa, da se za osebe, ki ne vložijo zahtevka za ponovno določitev referenčnega datuma za napredovanje ali ga zanje ni treba ponovno določiti, še naprej uporabljata člena 8 in 12(1) GehG v različici, ki je veljala 31. decembra 2003, te določbe omogočajo doseganje ciljev varstva pridobljenih pravic in zaupanja v pravo javnih uslužbencev, postavljenih v boljši položaj po prejšnjem sistemu, glede ohranitve višine plače. Na te uslužbenke se retroaktivno podaljšanje dobe za napredovanje namreč ne nanaša.
- 44 Ti cilji pa ne opravičujejo ukrepa, s katerim se dokončno ohranja, četudi le za nekatere osebe, različno obravnavanje na podlagi starosti, ki naj bi bilo s spremembo diskriminatornega sistema odpravljeno. Tak ukrep, čeprav primeren za zagotavljanje varstva pridobljenih pravic in zaupanja v pravo javnih uslužbencev, postavljenih v boljši položaj po prejšnjem sistemu, ni primeren za vzpostavitev nediskriminatornega sistema za uslužbenke, postavljene v slabši položaj po navedenem prejšnjem sistemu.
- 45 Iz vsega navedenega izhaja, da je treba na prvo in tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člena 2(1) in (2)(a) ter 6(1) Direktive 2000/78 razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni zakonodaji, v skladu s katero se z namenom odprave diskriminacije na podlagi starosti upoštevajo obdobja

izobraževanja in delovna doba pred dopolnjenim 18. letom starosti, hkrati pa se le za uslužbenca, žrtve te diskriminacije, uvede podaljšanje dobe, potrebne za napredovanje iz prvega v drugi plačilni razred posamične zaposlitvene in plačne kategorije, za tri leta.

Drugo vprašanje

- 46 Z drugim vprašanjem za predhodno odločanje predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali se lahko javni uslužbenec, ki je bil žrtev diskriminacije na podlagi starosti, ki izhaja iz načina določitve referenčnega datuma za napredovanje, sklicuje na člen 2 Direktive 2000/78 z namenom izpodbijati diskriminatorne učinke podaljšanja dobe za napredovanje, tudi če je na podlagi vloženega zahtevka dosegel spremembo tega datuma.
- 47 To sodišče namreč predvideva, da se lahko možnost izpodbijati diskriminatorne učinke podaljšanja dobe za napredovanje, ki jo ima javni uslužbenec, postavljen v slabši položaj po prejšnjem sistemu, zavrne z obrazložitvijo, da ta nova diskriminacija izhaja zgolj iz dejstva, da je ta uslužbenec zahteval in dosegel spremembo referenčnega datuma, medtem ko so se javni uslužbenci, ki so po dopolnjenem 18. letu starosti izpolnili celotno dobo, ki se lahko upošteva, odrekli vložitvi zahtevka v tem smislu in zato zanje podaljšanje dobe za napredovanje ne velja.
- 48 Opozoriti je treba na sodno prakso Sodišča, v skladu s katero je pravica do enakega obravnavanja, ki izhaja iz načela nediskriminatornosti zaradi starosti v smislu člena 2 Direktive 2000/78, pravica, ki jo posameznik lahko uveljavlja zoper javni organ (glej v tem smislu sodbo Römer, C-147/08, EU:C:2011:286, točka 56 in navedena sodna praksa).
- 49 V tem smislu člen 9 Direktive 2000/78 določa, da države članice zagotovijo, da lahko vse osebe, ki menijo, da jim je bila z diskriminacijo storjena krivica, uveljavljajo svoje pravice. Člen 16 te direktive državam članicam nalaga, naj sprejmejo potrebne ukrepe, da se ali se lahko razveljavijo ali spremenijo vse določbe, ki so v nasprotju z načelom enakega obravnavanja, v individualnih ali kolektivnih pogodbah.
- 50 Vendar če javni uslužbenec, postavljen v slabši položaj po prejšnjem sistemu, ne bi mogel izpodbijati diskriminatornih učinkov podaljšanja dobe za napredovanje zato, ker je zahteval in dosegel spremembo tega datuma – medtem ko so se javni uslužbenci, postavljeni v boljši položaj po prejšnjem sistemu, odrekli vložitvi zahtevka v tem smislu – ne bi mogel uveljavljati vseh pravic, ki izvirajo iz načela enakega obravnavanja, ki ga zagotavlja Direktiva 2000/78, kar bi bilo v nasprotju s členoma 9 in 16 te direktive.
- 51 Glede na odgovor na prvo in tretje vprašanje je treba torej na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člena 9 in 16 Direktive 2000/78 razlagati tako, da se javni uslužbenec, ki je bil žrtev diskriminacije zaradi starosti, ki izhaja iz načina določitve referenčnega datuma za napredovanje, lahko sklicuje na člen 2 te direktive, z namenom izpodbijati diskriminatorne učinke podaljšanja dobe za napredovanje, tudi če je na podlagi vloženega zahtevka dosegel spremembo tega datuma.

Četrto, peto in šesto vprašanje

- 52 Četrto, peto in šesto vprašanje so bila postavljena podredno, če bi bila odgovora na prvo in drugo vprašanje nikalna ali odgovor na tretje vprašanje pritrdilen.
- 53 Glede na odgovor na prvo, drugo in tretje vprašanje se ni treba izreči o četrtem, petem in šestem vprašanju.

Stroški

⁵⁴ Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

1. Člena 2(1) in (2)(a) ter 6(1) Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu je treba razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni zakonodaji, v skladu s katero se z namenom odprave diskriminacije na podlagi starosti upoštevajo obdobja izobraževanja in delovna doba pred dopolnjenim 18. letom starosti, hkrati pa se le za uslužbenca, ki so žrtve te diskriminacije, uvede podaljšanje dobe, potrebne za napredovanje iz prvega v drugi plačilni razred posamične zaposlitvene in plačne kategorije, za tri leta.
2. Člena 9 in 16 Direktive 2000/78 je treba razlagati tako, da se javni uslužbenec, ki je bil žrtev diskriminacije zaradi starosti, ki izhaja iz načina določitve referenčnega datuma za napredovanje, lahko sklicuje na člen 2 te direktive, z namenom izpodbijati diskriminatorne učinke podaljšanja dobe za napredovanje, tudi če je na podlagi vloženega zahtevka dosegel spremembo tega datuma.

Podpisi